

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 26.6.2006

Číslo: Ročník 16 (2006), Číslo 2

Sekce: Ecce homo

Název článku: Václav Čtvrtek 4. dubna 1911 – 6. listopadu 1976

Autor: Aleš Fetters

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=699>

Václav Čtvrtek 4. dubna 1911 – 6. listopadu 1976

Aleš Fetters

Václav Čtvrtek se vlastně „narodil“ až se svou první (nebo přesněji druhou) knížkou. Své práce začal tímto jménem podepisovat až od roku 1946, tedy pětatřicetiletý. Jako své občanské přijal jméno Čtvrtek v roce 1959. (Vůbec první knížku v roce 1940 podepsal pseudonymem Hugo Prattler.)

Kdo se to tedy narodil (ne v Jičíně, ale v Praze na Letné) 4. dubna 1911? Inu, synek Vašíček se narodil mladým manželům Cafourkovým. Zanedlouho začala první světová válka a tatínek musel narukovat. Maminka se pak (už se dvěma syny) vrátila ke svým rodičům do Jičina, do domu na začátku dlouhé lipové aleje k Libosadu. Tam se jim asi žilo podstatně lehčeji než v Praze. Dědeček, tesař a stavitel Feyfar, byl zajímavou postavou, prý i velmi sugestivním vypravěčem. *Já ho znám jako starého pána s usmívavými koutky očí a s plnovousem málem do pasu*, vzpomínal Čtvrtek později. V Jičíně začal chodit i do obecné školy, té pokusné při Raisově učitelském ústavu. Tyto školy se jistě od běžných lišily: učili tam ti nejzkušenější učitelé, děti ovšem poznávaly i „nezralé“ adepty učitelského povolání, a ta srovnání mohla být docela zajímavá a pro vnímavé děti i inspirativní. A Vašíček jistě vnímavým dítkem byl. *V psaní jsem si zrovna neliboval, ale četl jsem, sotva jsem se trochu naučil skládat k sobě slabiky.*

Po skončení války a otcově šťastném návratu z ní se rodina vrátila opět do Prahy. Tatínek pak prý *celého třičtvrtě roku, večer co večer, vždycky po ulehnutí nám vyprávěl na pokračování divuplný seriál o tom, jak český švec Kramflek šel světem a co tam zažil.* Tady byla asi významná inspirace pro pozdější tvorbu. V Praze Václav dochodil obecnou školu, vystudoval gymnázium a kousek práv, ta však nedokončil. Nějaký čas pracoval v pražské městské knihovně (ecce kolega!), pak jako úředník finančního ředitelství v Chebu. (Tam zřejmě platili více než v knihovně.) Po zabrání pohraničí Němci se musel vrátit zpět do Prahy.

Prvními Čvrtkovými knížkami byla „čapkovská“ vyprávění *Veselé pohádky o pejskovi a kočičce, strýci hrochovi, loupežnících a jiných lidech a zvířátkách a Jak pejsek a kočička pěstovali kaktus* (obě 1947). Knížek pro děti napsal Václav Čtvrtek za třicet let tvůrčího působení přes sedmdesát. Ty nejznámější a nejpopulárnější jsou o Rumcajsovi a jeho rodině, a tedy o Jičíně. Proto kdysi (ještě před vznikem festivalu) označil neméně sympatický spisovatel František Nepil Jičín jako hlavní město pohádky. Václav Čtvrtek mistrně dovršil „vynález“ bratří Čapků umístit děj pohádky na konkrétní místo, ne „za devatero hor a řek“.

Pohádka je preventivní ochranné očkování dětí proti suchosti ducha, snížené citlivosti vůči kráse a proti tomu, aby člověk obklopený technikou se jí příliš zbytečně připodobňoval. Tak soudil Václav Čtvrtek.

Že není jen „tatínkem“ Rumcajse a Cipíska, ale i Křemílka a Vochemůrky, víly Amálky, Makové panenky a motýla Emanuela, formana Šejtročka nebo vodníka Česílka, to vědí nejen knihovníci, ale i děti. *Všechny postavy, které žijí v mých knihách, jsou pohádkově jednající lidé*, napsal autor. Za samostatnou studii by stál rozbor jmen, jejichž křtitelnicí byla Čvrtkova fantazie. *Když mám pojmenovat jednající postavu, tak mi to jméno jakoby samo přiskočí. ... Každé jméno u mne má*

vyjádřit vlastností postavy, tvrdil. Také díky večerníčkovským zpracováním svých pohádek se stal Václav Čtvrtek už za života klasikem dětské literatury.

Na okraj můžeme připomenout, že na 23. duben připadly nedožití 75. narozeniny tvůrce výtvarné podoby „rumcajsí rodiny“, výtvarníka Radka Pilaře. Vedle dubnového výročí narození připadá na letošní 6. listopad už třicáté výročí úmrtí Václava Čvrtka. Naštěstí ještě dlouho nebude „zapomenutým autorem“.

Pozn. autora:

Citace jsou z publikace ČTVRTEK, Václav. Z dětství i jinak. Praha, Albatros 1976.

Doporučení redakce:

Přehled akcí MěK Jičín k Roku Václava Čvrtka naleznete na zadní straně obálky minulého čísla našeho zpravodaje.

Na webových stránkách knihovny <http://knihovna.jicin.cz/ctvrtek.htm> je k dispozici ke stažení i text besedy Kouzelný mlýnek aneb Kterak Vašek Cafourek k pohádkám přišel. Dále je zde k dispozici i fotogalerie a postupně jsou zde zveřejňovány podrobné informace o akcích Roku Václava Čvrtka.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>